

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön majus 21^{kén} 1840.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

N é g y n a p T a t á n.

(Folytatása 's vége.)

Negyedik nap.

Tegnap estve mindent megtudtam. Valóban az élet olyan, mint a' tengerpart, melyet szüntelen csapdosnak a' neki lóduló hullámok; vagy olyan, mint a' megaranyzott rabláncz, mely ragyog ugyan, de sir is. — Az ember akkor hal-el, midőn bele kezd tanulni az életbe. Sokszor átusszuk a' legdaczosabb habokat, 's az ohajtott partról szakadunk vissza. — Gondolja csak az olvasó, milly ártatlanul eshetik az ember a' legnagyobb szerencsétlenségbe! Az igaz, különös az a' szerelem! még is olyan, mint a' bűvös tengeri leány, ki magához édesíti a' férjfiút, 's első csókja, mely-lével üdvözli őt, halálfaualat.

Regina megkönnyebbült Arnold eltávozása után, mintha egy hegy gördült volna le szivéről; vagy mint egy ártatlan parti növény, midőn elnyargal fölüle a' döntő vihar. Szendén, mint egy felhőtlen égen uszó fénykup, vagy mint a' boldogtalan szivre simuló remény, lépdelt-el a' regényes romok mellől egy sétakört teendő, a' hatyúdús csekető martjain. Ő olvasott, 's talán valami szépet; de alig-ha tudta, mit. — Gondolatai szétfutostak a' szerelem országában, mint az ingó levegőbe szórtt maroknyi hatyúpehely. Egyszerre tá-vullépteket hall, és szemei egy sugár növészű férjfiún akadtak-fel, ki őt alig-ha észrevehette, különben feléje tartott volna egyenesen. — Regina ujjai közt zörögtek a' könyv lapjai mintha tudta nélkül gyűrögette volna össze; ajkán elpirult az öröm, mintha egy cseresnyeszem hullott volna reá; 's midőn lelke elébe vándorlott az édes látottnak, a' keskeny parton elveszett egy lépés, és ő a' vízbe hanyatlott, mint az ég sarkáról legörbülő szivárvány; vagy mint egy tisztuló csillag, mely a' magasságból tán az angyalok fűrtjei közül hull alá. — Azonban, mint láttuk, az éppen ott

kalandozó hattyú-gunár által bevárható kedves szabadítóját, 's ez Jenő volt, ki talán halhatlanságért sem adta volna Regina életét, melyet magának orzott vissza a' tolvajviztől. — A' hattyú-gunár mintegy szomorkodva vált-meg édes terhétől, 's vissza-visszafordulva lebegett-el édes övéihez.

Regina komornája csak akkor érkezett-el, midőn már urnéja tülesett a' veszélyen. Most kevesett szóllott Regina Jenőhöz, hanem egy hálapillantás ezer kérdést és feleletet rejtett magában. — Jenő szerény volt; tudott hallgatni akkor is, midőn szóllhatott volna; mert tudta, hogy a' valóban érett gyümölcs csak egy sohajlebbenés-re, vagy magától is lehull. — Most egy tekintet vete Jenőre a' szép leány. Az értette és eltávozott.

Másnap, azaz ma reggeli 10 órakor egy éjfértű ifjút látunk bekopogtatni Várnayéknál. Járása nemes, termete sugár, mint a' tűzről emelkedő füst; ábrázatán keleties szín ömlik-el; homloka méltóságos, mellyen a' bennső nagyság sugarai törnek-ki, görög orra alatt pedig nyalkán áll a' fekete pörge bajusz, mint egy martialis kis epigramm. Ez magyar, ez Jenő volt. — Az ajtó fölnyilt, 's Regina mint majusi hajnal, üdvözlé a' derék férjfiut. — Várnayék nem voltak honn. Nyájasan vettek helyt a' pamlagon. — Jenő tartózkodva szóllt:

„Szép magácska! semmi változást sem érez a' szerencsétlen eset után?“

„Éppen nem, — 's ezt kinek köszönhetem?“

„A' hattyú-gunárnak“ — felel mosolygva Jenő.

„Ah, uraságod szerény. Én meg nem tudom köszönni kegyednek e' nemes tettét!“

„Igen is — mond Jenő illedelemmel — Regínának egy pillantata megjutalmazá tettemet, habár életembe került volna is!“

Regina leejt é egy perczre aranypilláit, mintha attól félt volna hogy Jenő kinézi szemeiből a' titkot, melly örömkönyűn uszott-föl a' sziv mélyéből; azután ismét szóllt:

„Kegyed boldog! — mert kevéssel megelégszik. — O egy életért parányi bér egy leánypillantás!“

„Igen, ha hideg az, mint a' részvétlenség — válaszol Jenő — de ha forró, mint egy szerető sziv; ha boldogító szerelem, ha egy élet ragyog annak lángjában, o igen, Regina! akkor méltó bére a' legnemesb tetteknek. Istenem, pillantatodra előmbé olvad a' tavasz minden virágával!“

„Tehát könnyen kielégíthetem kegyed kívánságát?“

E' szavakra vérhajnal hasadt-föl mindkettejük arczán. Jenő finomul merészlett, és szeretetének első zálogát, egy könnyű csókot, tett-le a' harmatkézre, melyet reszketve vezetett lángajkához. — Regina elárulta magát, mert hallgatott. Jenőnek pedig megindult szava, mint husvéti harangé, mely az üdvösség óráját hirdeti:

„Regina hallgat? — Hallgatása felszólít engem a' boldogság egére, míg én szívemet tüzöm - ki neki trónhelyül, melyen lángoló szerelmem bibor gyanánt lobog; igen, kitüzöm neki szívemet trón - helyül, mint reményeim 's vágyaim szép királynéjának. — Angyal! én szólok, ha nem vétkezem, mert összezuzza lelkemet a' gondolat - világ. Én...”

„Jenő tudna vétkezni?” — mond egy kilopódzott sohaj következtében Regina. — Ő aligha tudá, hogy gömbölyű kis ajka lángban uszott, mint égő gyertyán az izzó hamv biborkalapja.

„O szelid angyal! hangjaid kiemelnek a' föld porából; pillantásod alatt eltörik a' fájdalom; sohajodra kiszárad a' köny - tenger. — O én elolvadok, — élek és reménylek. — Reménylek, mert te keveset szólsz, és sokat mondasz, 's mert magad vagy a' remény. — Élek, mert tekintetedre fölmelegül a' halál jege, mely elfagyasztná bennem az életet; olvadok, mint tavaszi hópehely a' fölkelő nap egy hunyorgására. Mert o istenem! ha nem csalatkozom, szíved reng, mint enyim; szíved lángjai érttem égneek — De ah, — ki tilthatja - el tőlünk a' szerelmet?!”

„Az ész” — mond Regina.

„Igen, angyal, az ész! — De tiltsa - el a' napnak, hogy ne ragyogjon, ne hevitsen; tiltsa - el a' fakadó bimbónak növést; tiltsa - el a' kirugott golyónak haladását, vagy a' tenger zugását; és ha ezek mind engedelmeskedtek szavának, még a' szív akkor is daczos leend, az akkor is fog érzeni, dobogni, lángolni, és szeretni; mert anyag kell a' tűznek, hogy tűz legyen, szeretet a' szívnek, hogy szív legyen. — O Regina! a' te pillantatod mindent kormányozhat, de szívemet nem. — Ajkoddnak legkisebb mozdulata mindenre birhat engem; de hogy értted ne égjek, téged ne szeresselek, o erre három halál sem!”

„Ah Jenő! — mond hévvel Regina — ily kíváнат nem ébredhet fel e' szívben, 's ha igen, akkor önvágyaimnak gyűlölője volnék!”

E' szavak után emlényszemei ígézőleg tapadtak Jenőre, kinek világa zárkozott azokba. — Jenő elragadtatva szólt:

„Szép leány! a' szerelem nehéz, mint a' bűnös öntudat, míg a' gyónás le nem hengeríti a' szívről. Én szólok. — Én szeretlek! mert ki téged lát, csak szeretni tud; mert szép és nemes lelkületű vagy. E' két tökély felkölti a' hamvadó szív szerelmét is;

lelágýtja a' stoicusnak marczona keblét; de csak e' párosultt tökély; mert a' szépség magában csak olyan, mint a' pillangó szárnyain csillámló aranypor, melly ha lehull, érdektelen. — Szeretetem végtelen, mint az örökség. — Én élek és halok egy perczben a' szerelem hatalma alatt; mert a' szerelem olyan is, mint a' sajtó alatt nyögő szabadelmű könyv, melly ha felszabadul, egy világot képes felháborgatni. — O lányka! rokonszívűek között könnyű a' szerelem-vallás. — Szóllj. — Mondd ki az „igent“ melly szemeidben csillog; a' szerelem, mint az illat, nem maradhat titokban. — Könnyű neked földi boldogságom alkotása, mint mindenható kezében a' teremtes mestersége. — Regina, csak egy parányi hangot, és Jenő a' legboldogabb!“

Regina kellemeinek magasztaltságában fordítá szemeit Jenőre; piczi ujjai a' fátolkendőbe burkolódtak: ajkán a' szerelem ünnepi színében reszketett, és szólni akart; de Jenő nem kételkedvén tovább a' viszonszerelemről, megkimélé Reginát azt ártatlan nyilatkozás kinaitól, és a' még nem létesült hangot egy szellemcsókkal szívta le ajkáról. — E' pillanatban Várnayné lépett-be. A' boldog szerelmesek meglepettek, mint a' gerle-pár, midőn a' legizletesb tápszem után hajol, 's fölötte elvisitja magát a' gyilkos ölyv, 's csak alig menekülhet meg ádáz körmeitől. — Azonban az öreg nő mitsem sejtetett, mert Jenő találós volt, 's egy békítő kézcsók után gondolatait idegen tárgyakkal foglalkoztatá. Ő szívesen láttatott; mindazáltal most egy óranegyed után eltávozott. — Utjában a' boldogság virágai nyiladoztak, szeme elébe lehelve a' tavaszt; minden tárgyban Regina képe mosolygott reá, 's mint pályacsillaga szüntelen előtte lebegett tündérbájaival. Ő boldognak érzé magát a' szó leg-szorosb értelmében.

Istenem! a' boldogságot néha csak azért izletteti-meg velünk a' sors, hogy sajnosabban tudjuk, mit vesztenk-el, ha ajkunk széléről ragadja-el azt. Nem olly világban élünk-e, mellynek első sugárait is sirva pillantjuk-meg? Sirunk ifjúkorunkban is, ha az imádott lényt elvesztjük, ki után fennen dobog keblünkben a' szív. — Sirunk az élet nyarán, ha édes hazánknak százados sérvei orvosolatlanul vérzenek! — Sirunk az élet végóráiban, mint éltünk reggelén; csakhogy akkor az élet bölcsőjében az édes remény, most pedig haláléban a' homályos emlékezet ringat minket; csak hogy akkor panaszkodó ajkunkat egy forró anyai csók, most pedig az enyészet hideg fuvalata zárja-be. — O erről még emlékezni sem akarok! De fájdalom! meg kell emlékezni a' második esetről; mert ettől derék Jenőnket sem menté-fel a' szigorú végezet. És hogyan? — Gondolhatja az olvasó, mint füzögeté Jenő Tatán leélt szerencsés

pillanatait élte legszebb órái közé? mi édes remények meleg karjain rengett? milly páratlan jövődöt jóslgatott magának? 's miképp' tevé-fel magában, hogy egy pár hét múlva magáénak mondandja Reginát?... midőn sebesen nyilik-fel ajtaja, és egy ismeretlen nő-személy rohant inkább, mint lépett elébe; ki nem szólhatva a' kifáradás végett, egy papirtekercset nyújtott kezébe, mit még Jenő meglepetve göngyölgetett - ki, a' nő reszketeg lihegett, 's merőn nézé arcvonásait.

Jenő a' kétség tuskéin állott. De még is inkább remélt mint rettegett; mert ah, ki tudna az ő helyzetében nem remélni? — Aztán egy boldog fiatal ember még a' villámlásban is reménysugárt talál. — Ő olvasott. — Az utósó szó megfeszíté boldogságát; a' kin fellobbant keblében, mint a' háborúskodó villám, és összepörkölé ajkán a' szomorú felkiáltást. — Nem szólhatott, nem kérdezhetett, szédelgő fővel hunyászkodott a' kétségbeesés partján; mert reményeinek gyökébe harapott a' sors; jövődő napjai elsötétedtek, mint a' vonagló ujjai között összekuszált papirnak fekete sorai, melyekből boldogtalanságát olvasá ki. — Ott ül pamlagán, hallgatag és zordon képpel, mint a' bércezen hamvadó ősi vár, melynek romjain az utódok fájdalmai szédelgnek. Jenő még egyszer áttekinté a' végzetes levelet, melynek tartalma ez volt:

„Tisztelt barátom! Regina végszóra kívánja kegyedet. Siessen, mert az elintő óra tüstént elkondul. — Ebéd után fél kettőre szagatásokba esett — ő mindjárt meghal!“

Várnay.

Ezután bősztülként felugorván a' szobából, el- 's kirohant a' rejtélyes irat hozója utána.

Hova ment ő? Bizonyosan Reginához. — Igen, igen; ott van. — O láttatok már, mint szakad össze a' tengeren uszó gálya, midőn egy óriási szirthez sodorja a' duzzadó elem? vagy láttatok, mint törik össze a' viharokon diadalmaskodó tölgy, midőn reá dördül az égnek haragos villáma? Így roncsolódott össze Jenőben a' sziv, lélek és élet, midőn boldogsága királynéját lelketlenül pillantá-meg feküdni a' deszkapárnán. — Reá hajolt, egy magasztos csókot lobbantott hideg ajkára, mintha önéletét akarta volna bele lehelni; de csókja elfagyott, mint a' jégre esett meleg köny-csepp; a' rózsaaarcz nem viritott; az ígéző párszem nem ragyogott többé. — Imára fűzött ujjai között kékbársonba kötött szent könyv diszelgett; feje fölött haldokló reményként pislogott egy viasztyertya. Jenő némán állott egy ideig hamvadó kedvese mellett, mint egy sirkő, mellyen arany betűkkel van följegyezve az alatta szendergőnek neve; majd kesergve nézett végig a' szép halottnak tetemén, mondva:

„Az ember élete csak álom, melyből a' halál ébreszti-föl hideg csókjával. — A' halál pedig nem egyéb sokszor, mint tenger, mely maga fölött engedi uszni a' dudvát, a' gyöngyöt pedig elnyeli. Boldogságomnak képe ezen ezüst kereszt, mely imakönyvén halványlik. — E' gyertya lángjaiban pedig életem lobog-el!”

Ezzel távozni akart; de visszahúzta őt a' gyász-szalag, melyet halottja nyakán pillanta-meg. „Mi ez?” — kérdezé Várnayné.

„Szülőitől kapott emléke.” felel Várnayné.

Jenő kibúzta azt sötét öltönye alól, 's látja hogy ez kis selyem vánkos vala, mely ujjai között pattogott, mintha papir volt volna benne. — Kérte tehát az öreg nőt, 's felbonták az emléket. Valóban papir volt benne e' felirással:

„Doupon Eugen francia tábornok, atyádról; Laroche Maria, anyádról; 's Arnold testvéredről el ne feledkezz!”

„O sors! — kiálta Várnayné — ő meghalt, 's nem tudja családjának nevét, nem származatát — És Arnold! — Istenem! talán kegyed barátjament, — annyira hasonlít hozzá, 's ő szinte francia, — ő szintén nem ismeri szülőit!”

„Behszövényesek a' sors játéka! — mond Jenő. — Én távozzom; hirül viszem Arnoldnak. — Ezzel távozott.

Reginának komornája, mint egy eszelős járt ki 's be, mintha kárhozatként égetné lelkét a' bűnös öntudat. Majd sirt, majd nevetett, majd kezeit tördelé, mint a' vezeklő ember. Néha szólni akart, de a' hang elfuladott szájában. Végre Várnay szóllítja őt meg, és ő azonnal szóllhatott. — Szörnyűket beszélt; hogy ő megvesztegettetett, 's Regina étkébe mérget kevert. — Várnay irtózáva hallá a' rettenetes vallomást, 's kezeit összecsapta. — E' pillanatban mintegy üvöltve rohant-be Arnold a' gyász-szobába, 's mint tenger moraja zugtak-le vonagló ajkáról e' szavak:

„Ő testvérem! — Én gyilkoltatám meg; — hugomtól koldultam szerelmet; — ő megtagadta; — én előltem őt legjobb barátom' boldogságával együtt. — Én gyilkos — én...”

Többet nem lehetett hallani tőle, mert örülten futott-ki testvérétől, a' közel terjengő halastó felé, és többé nem láttatott.

Arnold irományaiból később kitudódott, hogy ők valóban testvérek voltak. Atyjok francia tábornok volt Napoleon idejében. Később valamely szerencsétlen eset következtében megfutott Parisból, 's Pesten tartzkodott. — Rövid idő múlva neje meghalt. Érezvén végóráját, még kisdied gyermekeiről gondoskodott. Reginát Várnayéknak, Arnoldot pedig más barátjának ajánlá. Arnold csak egy pár évtől fogva tartzkodott testvére lakhelyén.

Jövő nap egy gyászkiiséret vonult a' temető felé, és Regina a' sirba szállott. — Jenő pedig szomorúan hagyá-el a' várost; de vég-szavai sokáig hangzottak utána:

„Ha más történik, mint a' mit akartál; akard azt, mi meg-történt!“

HAZAI HIRLELŐ.

Palotadámák. Ő cs. k. felsége uralkodó királyunk hitese, követ-kező magyar asszonyságokat méltóztatott, legközelebb palotadámaivá nevez-ni: Keglevich Victoria grófnét. szül. Erennaeville gr. — Batthyány Erzsébet gfnét, szül. gr. Majláth — Mednyanszky Agnes bárónét, szül. gr. Majláth — Nádasdy Julia gfnét, szül. Soborsini Forray bárónét — 's Esterházy Ro-zina gfnét, szül. gr. Festetics asszonyságot.

Gyászhir. — Surányban maj. 5-kén tudósézlhüdeéből élete 53-dik évében hunyt-el t. Gosztonyi és Krencsi Gosztonyi Antonia asszony-ság, t. Szandai Sréter József urnak hitese. Hült tetemei helyben a' nem-zetségi sirboltban adattak által örök nyugalomnak. Gyászolják őt férje, 's gyermekei Sréter János, Horác és Aglaja; veje t. Sréter Miklós ur, 's unokái Teréz és Malvina.

KÜLÖNFÉLE.

A' Pedantok. (*Vége*) A' kellemteljes Idának minden tudománya, min-den cselekvése a' legujabb divat-öltönyökben, divat ruha-anyagokban, di-vat-betegségeken, divat-szollás-formákban, divat-dalokban, divat szépsé-gekben 's a' t. határozódik; — a' kellemes lányka legpontosabban képes mind ezeket ujjaira szedve előszámolni. Ha ebbeli ismereteit kimerítette, mi igen gyorsan szokott történni, akkor mély tudatlanság bélyegzi őt, 's éppen olly haszonvetlen tagja a' társas körnek, mint akármelly tudós pedant. De hát ha a' pesti utszákon, kivált a' váczin. szét-tekintünk, nem találkoznak-e minden lépten kutya-pedant nőkkal és ló-pedant férfiakkal. Az egyik fél nem tud egyébről szólni, mint a' kutyaokról: a' másik csak lovakról, 's ha le-pergett a' beszéd gépelyén ez egyetlen kedves tárgyokölí értekezésök, akkor az idegennek úgy tetszik, mintha értelmi munkásságuk is megszűnt volna.

Sok pedant találkozik az úgy nevezett utazott emberek között is; ezek minden népnek 's országnak élő láddi 's jegyzőkönyvei, és ha egyszer be-szélni kezdenek, alig érhetnek abban véget.

Körünkbe lép Divatosi ur, egy nem megvetendő külsejű, de talán a' belsőkre nézve nem a' legelső fő, — nyájas mosolyok közt méz-édességű szavakkal, 's úgy látszik egészen önmegelégedetten elbeszéli, hogy igazi an-gol posztójú és szabatu frakkja mennyire került; előmutatja igazi parisi fénykesztyűit, 's előadja, hogy a' jelenleg fejét fedő divatos kalap formáját ő maga találta-fel, és az hány ezer utánzókra talált. Ugyan kérdem, nem éppen úgy pedant-e ez, mint Levelesi ur, ki a' nők társaságában is görög Aoristusokról beszél, 's beszédét Aristotetelesből, Pindarusból idézett görög

mondatokkal fűszerezi? — Itt jön Hangász úr. — Ha e' szót „hangászat“ kibocsátottad szádron, úgy egyszerre sebes árként ömlik-le belőle egész történet folyama olasz ország leghíresebb dalmokainak 's dalmoknőinek. — Em-lítsd Festő házi urnak e' szót „festészet“ — már tajték földi ajkait a' bécsi, florencezi, dresdai 's a't. képcsarnokok körülményes leírásáról. Ha egy kis patakszárról tétetik előtte említés, ő tüstént a' Rajna, Duna, Themse, Szajnával 'sa't. árasztja-el a' társaságot. Nevezz neki egy dombocskát — azonnal az Aethnát, Montblancot, Chimborossót 's egész hegyláncokat emelkedtetni-föl előtted.

A' tizenhat évű fürge kis Idácska szánakozólag mosolyog nagynénje fölött, 's azt ő divatú pedantnőnek nevezi azért, mert az legtöbbszörre kivált ebéd alatt, az ételek készítmódjáról, az asztali eszközök minősége, rendezése, edényekről és házhoz tartozó egyéb tárgyakról szokott beszélni: azonban nem gondolja-meg, hogy midőn ő maga órákig nem egyéb mint ruhái és szabójáról fecseg, nem egyéb, mint egy új divatú pedant nő.

Hát a' szép Theréz, ki szüntelen csak férje szép tulajdonságiról 's kis Emmája szépségéről beszél, és az egész világgal tudatja, hogy az ő kis Endréje milly bohó beszédekett tett, mikor legelőször nadrágot adtak reá; hogy az ő kis Marijának már hetedik fogá jön, és már a' nyolczadik is csírázik; pedig még csak a' jövő héten, szerdán, esti hét órakor lesz tizenegy hónapos! — nem valóságos pedant nő-e? Szerencsére az illy pedant nők ritkák' és éppen azért, hogy ritkák, könnyebben tűrhetni őket a' társaságokban.

Vannak kicsapongó-pedantok is. Ő ezek fővárosunkban egész sereget képeznek. De lássunk belőlök csak egy példányt. Sörházi úr — bátor már a' negyven ötven között jár, folyvást üzi kicsapongásait, és csak azért, mert a' rendetlen élet az ő napi rende. Olly pedant pontosságú rendetlen életében, hogy az átkorhelykedett éjszakák után minden reggel, az az délben főfájással kel-föl, bágyadtan tántorog a' közelgő estvéig. Ekkor új korhelykedési vágytól hatva-át, ismét éldeli a' kicsapongás vad örömeit, míg végre az éjfélt őt ismét meggyógyítja. A' korhelység szülte 's kicsapongás okozta szenvedések közt azzal vigasztalja-magát, hogy ha ugyan nem él, nem ismerte volna a' világot, nem a' kor szellemét, a' társalkodási tónt: az az soha sem élt volna. És az illy kicsapongó-pedant minden rendesen 's tisztességesen élőt pedantoknak nevez.

Igy van még ezerféle pedant minden nemben, 's mind alkalmatlan; mert kisebb nagyobb mértékben mindig szenved az ember kényelme olly társaságban, hol pedant van jelen. Ugyan azért, ki magát csak tűrhetővé akarja is tenni valamelly társas körben, óvakodjék a' legkisebb pedantságtól is, és gondolja-meg, hogy mit ő helyesnek, kellemesnek 'sa't. tart, ugyan az mást halálra untathat.

Ifjak, honom reményei! különösen nektek szóll a' leczke! — Szerezzenek magatoknak általános elveket alapul, 's legyenek azokhoz hívek; legyenek azokba szerelmesek; de ne vezéreljen semmi külső tekintet; ne esküdjenek se egyik se másik általalatok imádott írónak betűire; mert a' „betű“ az írás szerint — „meg-ül.“

KÚN PÁL.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betűivel, valóságos angol vas-sajtón
uri utsza 612.